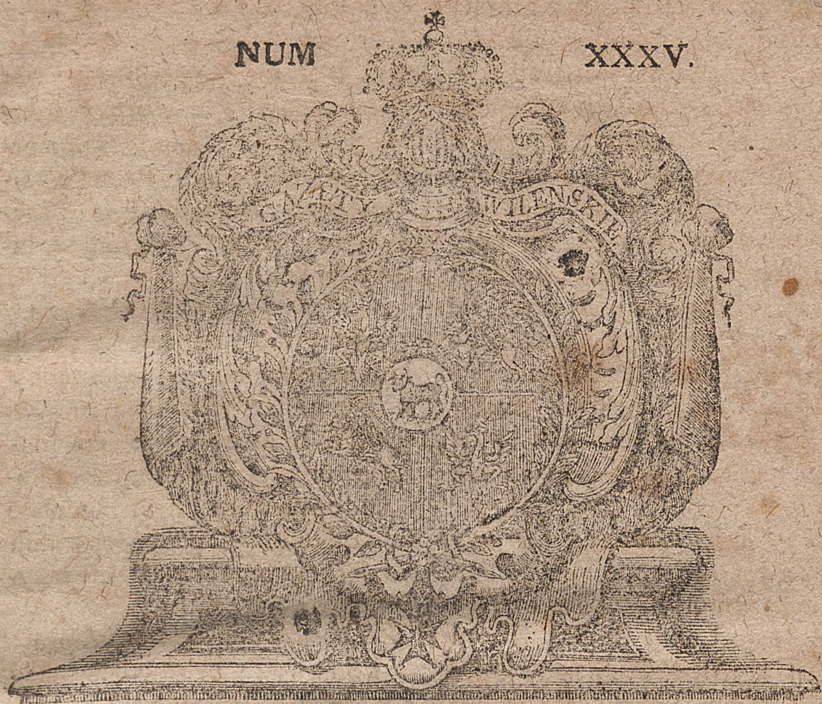
NUM XXXV.

w SOBOTĘ DNIA 30. *SIERPNIA , ROKU* 1783

Z Wilna dnia 30. *Sierpnia.*

Pułk szósty czyli Reyment Xiążąt *Massalskich* po codziennych prawie przez całe lato prywatnych mustrach, w przeszłą Sobotę w przytomności naydystingwowańszych osob i licznie zgromadzonych obywatelow tuteyszych za miastem złożył generalny popis z zupełną wszystkich satysfakcyą: znaiący się na sztuce żołnierskiey wydziwić się niemogli tey dokładności, z którą wszystkie zwròty, marsze, kontramarsze, rozmaite szyki i obróty czynione były, każde wystrzelenie powszechne, iako też rotami i plutonami było tak regularne, ze się zdawało być ra-

czey wyſtrzeleniem z armaty, aniżeli z flint, dobywanie fortecy i okopow Nieprzyiacielſkich, tu ſzież onych bronienie, wycieczki i uſtępowania, oraz przeprawowania ſię przez moſty i wąwozy iawnie pokazywały doświadczoną w potyczkach Komendanta przezorność, Officerow męſtwo i odwagę żołnierzy. Po zakończonym popiſie J. P. *Belcourt* tego Reymentu Pułkownik wſzyſtkich diſtingwowanych gości pod namiotami wſpaniale traktował.

Z Warſzawy dnia 23 Sierpnia.

Zawakowaną przez śmierć Xięcia Jmci Staniſława *Lubomirſkiego* Laſkę Wielką Koronną, J. K. Mość P. N. Miłł: Jmci Panu Franciſzkowi *Rzewuſkiemu* Marſzałkowi Nadwornemu Koronnemu, z trzech podanych Sobie przez *Radę* przy boku Swoim *Nieuſtaiącą* Kandydatow, w przeſzły wtorek konferować raczył: po dobrowolnym zaś uſtąpieniu i wymowieniu ſię z tey doſtoyności Jmci Pana *Rzewuſkiego*, Nayiaśnieyſzy Pan, na dniu wczorayſzym, z wybranych podobnież przez *Radę* trzech Kandydatów, też Laſkę Wielką Koronną Jmci Panu Michałowi *Wandalinowi Mniſzchowi* Marſzałkowi Nadwornemu *Litewſkiemu*, a Laſkę Nadworną Koronną Jmci Panu Kazimierzowi *Raczyńſkiemu* Marſzałkowi *Rady Nieuſtaiącey* łaſkawie konferował.

Z Algieru dnia 28. Czerwca.

Wſzyſtko tu ieſt w wielkim poruſzeniu, po odebraney nowinie, że *Hiſzpania* ma intencyą bombardować do naſzego miaſta, ponieważ *Dey* pokoiu czynić niechce; wielkie tu czynią ſię przygotowania do obrony przeciwko nieprzyiacielowi.

Z Temeſwaru dnia 1. Lipca.

Ponieważ pewną wiadomość odebrano o wſzczętym powietrzu, nie tylko w *Konſtantynopolu*, ale i w innych Prowincyach Państwa *Ottomańſkiego*, mianowicie w *Boſnii*; z tey przyczyny przeſzłey nocy ſztafeta przywiozła rozkaz, ażeby kwarantanna, która była od 21. dni, we dwoie była powiękſzona. Jeżeli mamy wierzyć powſzechnym wieściom; ſtraſzna ta plaga, czyni iuż barzo wielkie ſzkody, nay-

barziey w *Szabacz*, *Turkisz-Rawa*, i po innych okolicznych tam miastach, gdzie tysiącami ludzi ginie; ale pewnie te wieści muszą być powiększone.

Insze ieszcze nieszczęście trapi prowincye Państwa *Ottomańskiego*, to iest, niedostatek żywności, tak, iż nieszczęśliwym *Turkom* grożą razem trzy nayſtraszniejsze bicze: powietrze, woyna, i głód. W takowych okolicznościach Zwierzchność *Turecka*, stara się naybarziey *Belgrad* opatrzyć. Dnia 13. Czer. weszło tam nie mało statkow żywnościami naładowanych, i czekano tamże ieszcze na inne: co wszystko ma wynieść na 50. dużych statków ze wszelkiego rodzaiu żywnościami; tylko że, podług niektórych listów, wszystkie te prowizye maią być stare po większey części, i popsute. Zakaz wydany w Państwach *Austryackich* wywożenia zboża do Prowincyi *Ottomańskich*, nie mało bez wątpienia pomnaża tam ten niedostatek, gdy tym czasem w Bannacie naszym, i w sąsiedzkich Prowincyach, obfitość utrzymuie się, tak, iż podobno na żniwo tego roczne, i magazyny nasze nie wystarczą.

Z Hamburga dnia 15. Lipca.

Dwór Elektorski *Koloński* wydał reskrypt, przez który wkłada obowiązek na wszystkie Klasztory, płacenia rocznie pewney summy, na wsparcie Akademii Elektorskiey w *Bonn*.

Z Petersburga dnia 18. Lipca

Przed kilko dniami, przypłynęły tu do nas statki z woiennemi ammunicyami i sprzętami; 10. statków było bombami naładowanych; 120. piekarzów na granicę przesłano; dnia zaś 8. Sierpnia maią wysłać wiele Felczerów, i ich na granicznym *Kordonie* porozdzielać. Nie tylko 30,000. posiłkowego woyska dla *Rossyi*, ale też *Węgierskie* Reymenta nowemi flintami są opatrzone. Wszystkie te rynsztunki woienne zdaią się upewniać o bliskiey woynie między *Austryą* i *Portą*. Ta zaś woyna na tym może tylko stanie, że *Austrya* od *Porty* otrzyma dwa Xięstwa *Wołoskie* i *Multańskie*, tak iak *Rossya* *Krym* wzieła.

Z Frankfortu dnia 29. Lipca. W publicznych gazetach czytamy rzecz następuiącą. Pan *Samoiłowicz* Felczer w woyſku *Roſſyſkim*, więcey niż tyſiąc oſobom, z pomyślnym ſkutkiem zaſzczepił zarazę. Twierdzi on, że natura tey choroby dotychczas była niewiadoma; i że tarcie lodem, nie zawodnym ieſt lekarſtwem na wſzyſtkie zarazy. Sam on trzy razy tym ſpoſobem od tey choroby zoſtał uleczonym. Jmperatorowa Jeymć *Roſſyiſka* za to mu znaczną naznaczyła nadgrodę.

DONIESINIE z WILNA

Z mocy Dekretu Aſſeſſoryi Litewſkiey Kamienice dwie w Wilnie na Subocz *ulicy będące pod konkurs podane przez licytacyą publiczną przedane być maią dnia* 22. *Pazdziernika* plus offerenti, *ktoby z nich którą nabyć żądał, niech w Kancellaryi Woytowſkiey Wileńſkiey swoie qwantum zapiſze.*

DONIESIENIE z KROLEWCA

Sławny Gabinet Hiſtoryi Naturalney, czyli zbior rzeczy nayciekawſzych w Naturze, Kunſztach i w Starożytności, należący do J. P. Fryderika Saturgusa *Konſyliarza Komercyalnego i Negocyanta tuteyſzego, podług zaſzłey na dniu* 22. *Maja w Roku teraznieyſzym między nim i Jntereſſantami umowy w przytomności Deputata KomercyalnegoKollegium J. K. Mci Pruſkiego* plus offerenti *przedany będzie. Termin zaś do tego iedyny i ſzczegulny wyznaczony ieſt na dniu* 27. *Pazdziernika w roku teraznieyſzym, o godzinie wtórey z południa w ogrodzie Saturgusowſkim, w którym ſię ten Gabinet znayduie. Specyfikacya drukowana, czyli opiſanie tego Gabinetu tu w Królewcu u Komiſarza Sprawiedliwosci J. P.* Dalkowſkiego, *w Berlinie zaś, w Hamburgu, Warſzawie, w Wilnie i w Grodnie u Direktorow Gazet tamecznych znaydować ſię będzie. Dan w Królewcu dnia* 9. *Lipca* 1783.

NUM XXXV.

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 30. *SIERPNIA ROK* 1783.

Z Londynu dnia 4. Lipca.

Na podane od Króla Jmci do Parlamentu propozycye; tenże Parlament, tak dla *Jerzego Brygdes Rodney*, Lorda *Rodney*, Vice-Amirała *Angielskiego*, i iednego z Amirałów *bandery białey*, z iego oraz dwóma naybliższemi potomkami płci męskiey, za iego wielkie zasługi okazane naprzód w Roku 1780 w trzech bitwach z Flotą *Francuską* daleko w siłach mocnieyszą, komendy Hrabi *de Guichen*, a potym przez iego wielkie i chwalebne zwycięstwa odniesione nad Flotą *Hiszpańską* dnia 16. Stycznia R. 1780. płynąc na pomoc do *Gibraltaru*, a nad Flotą *Francuską w Amryce* dnia 12. Kwietnia R. 1782. iako też dla *Jerzego Augusta Elliotta*, Kawalera Orderu *Łazienńego*, z iego oraz synem *Franciszkiem Augustem Elliotem*, za pełne męstwa i odwagi bronienienie *Gibraltaru*, wyznaczył dożywotne pensye, to iest dla pierwszego 2,000, a dla drugiego 1,500. *Funtow Szterlingow.*

Z Londynu dnia 8. Lipca

Kiedy stanoł pokoy w R. 1763. *Wielka Brytannia* miała całego woyska 70. Reymentów; teraz po zawartym pokoiu będzie miała 64. lub 66. rachuiąc z temi dwóma, które zostaią w *Indyi*, Zdawałoby się więc, że woysko terazniey sze iest mnieysze 4. lub 6. Reymentami; lecz trzeba uważać, że na tenczas szło na Osady *Amerykańskie*, na Obie *Florydy*, na Wyspę *Tobago* i na *Minorkę* 21. Reymentow; których Osad i wysp gdy teraz nie masz, woysko *W. Bry-*

tannii, będzie teraz daleko mocnieyſze, aniżeli było przed tym.

Już poczęto pracować około kopania kanału dla złączenia rzek naſzych *Sawerny i Tamizy*. Nowa ta kommunikacya dla wewnętrznego handlu, będzie koſztowała do 130,000. *Funt. Szterlingow*; naſi iednakże kupcy obiecuią ſobie z niey tak wielkie korzyści, iż gdyby ona i million wyciągała, tedy zamierzona ſumma byłaby zaraz zebrana. Sam ieden od ſiebie kupiec z tuteyſzego miaſta, iuż zapiſał 23,000 *Funt. Szter*. a inni po 10,000. każdy.

Liſt ieden z *Filadelfii* donoſi, iż dnia 4. przeſzłego Maia, ſtało w tym Porcie 480. ſtatkow kupieckich z różnych narodów. Złożono także w tym Porcie drzewo na 4. okręty, dwa od 74. a inne dwa od 60. armat, które koniecznie wyſtawione być maią podług budowy *Angielſkiey*. Prócz tego, ſtały tam ieſzcze dwa okręty od 50. armat, gotowe do ſpuſzczenia na wodę. Wpowſzechności piſzą, że we wſzyſtkich Portach Rzeczypoſpolitey *Amerykańſkiey*, pracuią z pilnością około budowania kilku okrętów woiennych.

Z Hamburga dnia 25. Lipca.

Zadney wątpliwości niepodpada, że powietrze wſzczęte w kraiach *Ottomańſkich* zawieſiło na nieiaki czas nieprzyiacielſtwa, które iuż między *Roſſyą i Portą* wybuchnąć miały; wſzakże nie ieſt rzecz pewna, że woyna iuż nienaſtąpi. Prawda że i *Francya* niezapominaiąca nic do odwrócenia od Tronu *Ottomańſkiego* tey burzy, która iemu grozi, i inne Państwa żądaiące utrzymać pokoy, będą mogły użyć tego nieprzewidzianego przypadku do przedłużenia i poparcia robot ſwoich: ale z drugiey ſtrony śmiało wierzyć można, że Dwór *Peterſburſki* nie tak ſłabo interes ſwoy ułożył, żeby ſię dał od niego odwieść, zwłaſzcza że i niepozwalanie weyścia iego okrętom na morze *Srzodziemne*, i inne okoliczności, zdaią ſię tykać iego honoru.

Do tego pokazuie ſię, iż to Państwo dawno iuż przeyrzało i obmyśliło śrzodki do wykonania proiektu dziś otwieraiącego ſię. Mówią albowiem, iż za pomocą *Roſſyi*, *Abul Fat-*

Chan, nowy *Sophi Perſki*, zwyciężył ſwoich przeciwnikow, i wſtąpił na tron, obiecawſzy wzaiemną dać pomoc *Roſſyi*, ieśliby zerwała pokoy z *Turcyą*. Przytym ieſzcze dway Xiążęta *Georgiańſcy*, *Heraclius* i *Salomon*, udarowani obydwa od Jmperatorowey Jeymci Koroną złotą i berłem brylantami ſadzonym, obiecali także przyłożyć ſię do wykonania wielkiego proiektu attakowania zewſzech ſtron Państwa *Ottomańſkiego*; i powtórne o tym uczynili zapewnienie przez dwóch umyślnie wyſłanych, iednego do *Petersburga*, a drugiego do innego Dworu. *Sahin Gueray*, Han *Krymſki*, oddał ſię także cały do interesſom *Roſſyi*; i pod iego to imieniem Jmperatorowa Jeymć domaga ſię u *Porty* o uſtępienie *Tartaryi Budziackiey* z Fortecą *Oczakowſką*, iako należących przedtym do *Tartaryi Krymſkiey*; a niektórzy przydaią do tego ieſzcze *Bender* i *Beſſarabią*. W liczbie ſpoſobow poniżenia potęgi *Ottomańſkiey* kładą także wzniecaiące ſię rozruchy w *Egipcie*, i wielką Rewolucyą, którą uczynić zamyślaią na *Archipelagu* i w *Grecyi*.

Już ſą rozrzucone w *Wiedniu*, i po innych mieyſcach Kopie tego Manifeſtu, który Jmperatorowa Jeymość podała Obywatelom *Grekom Archipelagu* i *Grecyi*, zapewniaiąc ich, „ że „ iedyny iey zamyſł w rozpoczynaniu teraz woyny „ ten ieſt, nie żeby nowe iarzmo na nich było włożone, „ lęcz przeciwnie, żeby uwolnieni byli z niewoli *Tureckiey*, „ i do dawney wolności powrócili.

Przynaymniey to wſzyſtko, co ſię teraz powiedziało, ieſt treścią niezmiernego proiektu, który przypiſuią Gabinetowi *Petersburſkiemu*, i dla którego wykonania, użyto pozoru domagania ſię o wolny handel z kraiami *Tureckiemi*.

Porta przenikaiąc zamyſły ſwoich ſąſiadów, i przekonana przytym o ſwoiey ſłabości, uczyniła, co do żeglugi i handlu, takie ofiary, których nie mogło iey co innego dyktować, iak tylko chęć uniknienia woyny, przynaymniey na czas teraznieyſzy: ale *Roſſya*, nieprzeſtaiąc na tych pożytkach, nie zeche podobno dać iey czaſu, aby wzmocniwſzy ſwoie ſiły, większy iey po

tym upor pokazała; i to *ultimatum*, które Gabinet *Petersburski* posłał do *Carogrodu* do swego tam Posła P. *Bulhakowa*, napisane iest w wyrazach tak mocnych i naglących, iż nie zostawuie inney odpowiedzi, iak tylko zezwolić, albo nie; a wszelka odwłoka, wszelki wykręt, poczytane będą za odmowę. Listy *Petersburskie*, które nam o tym wszystkim donoszą, przydaią i to, że Jmperatorowa Jeymć zabawi dwa dni w drodze, a pięć w *Frydericks Ham.*

Z Hamburga dnia 31. Lipca.

Piszą z *Ziemi Siedmiogrodzkiey*, iż roboty woienne, które iuż miały się rozpocząć między woyskami *Rossyiskim* i *Tureckim*, zawieszone nagle zostały po odebraney wiadomości, iż powietrze wszczeło się tak w *Carogrodzie*, iak i po innych mieyscach Państwa *Ottomańskiego*, a mianowicie w *Balcie*. Trzeba się obawiać, żeby wielkie upały, susze, i mnostwo niezliczone woysk stoiących po prowincyach pogranicznych, a po większey części zebranych z *Azyi*, tego nieszczęścia niepowiększyły. Xiąże *Potemkin*, zabiegaiąc kommunikacyi zarazy, cofnoł się, iak głoszą z swoim woyskiem aż do *Chersonu*.

Miasto to zupełnie iuż teraz iest podobne do miast *Europeyskich*: bywaią tam Assamble, Komedye, i rozrywki wszelkiego rodzaiu. Znayduie się tam teraz i Han *Krymski* któremu obyczaie *Europeyskie* wielce się podobaią. Nosi on mundur *Rossyiski*, iako maiący rangę Kapitańską w Gwardyi Jmperatorowey Jeymości, i order *Swiętey Anny*.

Rozgłoszono było, że Xiąże *Potemkin* wyiedzie do *Lwowa* dla widzenia się tam z Cesarzem Jmcią. Teraz listy *Berlinskie* i pisma publiczne *Niemieckie* upewniaią, że ten Monarcha sam był w Obozie *Rossyiskim* przy *Oczakowie*; i miał ieszcze iechać do drugiey części woyska, która maszeruie ku *Dniestrowi*. Głoszą także, iż Cesarz napisał do *Wiednia*, aby mu ztamtąd przysłano dwa mundury Generalskie i kordelas suto brylantami wysadzony; które maią być ofiarowane Xiążęciu *Potemkinowi*.